

Rozšíření druhu *Attagenus pantherinus* (Coleoptera: Dermestidae: Attageninae) v České republice

The distribution of the species *Attagenus pantherinus* (Coleoptera: Dermestidae: Attageninae) in the Czech Republic

Jiří HÁVA

Private Entomological Laboratory & Collection,
Rýznerova 37, CZ-252 62 Únětice u Prahy Praha-západ, Czech Republic
e-mail: jh.dermestidae@volny.cz

Abstract. Faunistic data of the dermestid species *Attagenus pantherinus* (Ahrens, 1814) from the Czech Republic are summarized. First concrete locality from Moravia are provided.

Key words: faunistic, Coleoptera, Dermestidae, Attageninae, *Attagenus pantherinus*, Czech Republic

ÚVOD

Cílem tohoto příspěvku je sumarizace všech dostupných údajů o druhu *Attagenus pantherinus* (Ahrens, 1814) z čeledi Dermestidae podčeledi Attageninae v České republice, které se podařilo shromáždit. V minulosti byla data o tomto druhu publikována velmi málo a často se špatnou determinací, proto bylo nutno přistoupit i k revizi materiálu. K druhu byl také přiřazen stupeň ohrožení v České republice podle kategorií IUCN (Háva 2005a,b).

VÝSLEDKY

***Attagenus pantherinus* (Ahrens, 1814)**

Druh *Attagenus pantherinus* (Ahrens, 1814) patří mezi poměrně nápadné druhy evropské fauny čeledi Dermestidae. Náleží do podčeledi Attageninae tribu Attagenini. Jeho velikost je 4-6 mm. Krovky a štít jsou tmavě hnědé až černé s nápadným bílým a žlutým chloupkováním (obr. 1).

V České republice jsou údaje o tomto druhu spíše sporadické z celého území státu. Doklady o jeho výskytu končí počátkem 80 let, poté nebyl z našeho území hlášen. Souhrn všech dostupných a prokázaných údajů z ČR ukazuje Obr. 2. Některé údaje na lokálních štítcích neumožňují zjistit přesné lokality (habitaty) výskytu a proto nejsou zahrnuty do Obr. 2. Všechny uvedené nálezy z území ČR jsou učiněny vesměs náhodně a na různých biotopech.

Mroczkowski (1989) uvádí dílčí poznatky o bionomii a larválním vývoji druhů blanokřídlých (Hymenoptera) rodů: *Bombus* Latreille, 1802, *Osmia* Panzer, 1806, *Anthophora* Latreille, 1803, *Colletes* Latreille, 1802 a hodnotí tento druh jako „apodeicola“ a „entomonecrophaga“. Mroczkowski (1975) uvádí, že dospělí jedinci se nalézají v lesích na dřevěných budovách, kde posedávají na osluněných plochách nebo na květech v blízkosti těchto budov. Přesný larvální vývoj však doposud není spolehlivě znám.

Obr. 1. Habitus druhu *Attagenus pantherinus* (Ahrens, 1814).
Fig. 1. Dorsal view of *Attagenus pantherinus* (Ahrens, 1814).

Literární data týkající se našeho území: Lokaj (1870), Kliment (1889) a Klapálek (1903) tento druh neuvádějí; Roubal (1936) uvádí tento druh jako vzácný z Podkarpatské Rusi: Mukačevo (dnes Ukrajina); Kalík (1946) uvádí tento druh ze „Slovakia“; Javorek (1947) uvádí pouze sdělení „neobyčejně vzácný druh“; Mroczkowski (1975) uvádí „Slezsko“; Kalík (1986) uvádí první konkrétní lokality tohoto druhu pro Čechy:

Bohemia c., Dobřichovice (6051), 12.V.1907, Veselý lgt., 1ex., coll. V. Kalík.

Bohemia or., Hraštice (5763), 10.V.1970, J. Horák lgt., 1ex., coll. J. Horák.

Bohemia bor., Litoměřice-Pokratice (5450), 26.IV.1977, V. Kliešť lgt., 1ex., coll. V. Kliešť.

Burakowski et al. (1986) uvádí Beskydy (Polskou část); Kalík (1993) v Checklistu České republiky a Slovenska uvádí výskyt „Bohemia a Slovakia“; Háva (2001) v doplněném Checklistu uvádí „Bohemia, Moravia, Slovakia“; Moravia jako první nález ovšem bez bližších údajů.

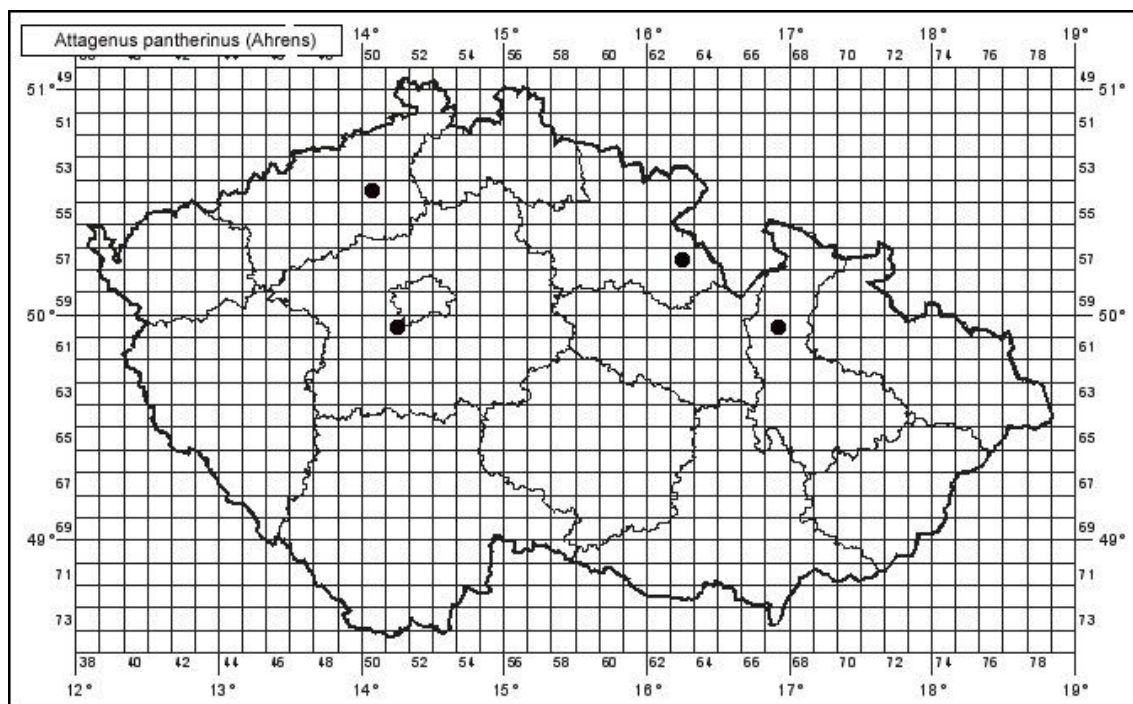
Autor revidoval velké množství soukromých sbírek, ve většině případů se jednalo o původní špatnou determinaci druhu *Trogoderma versicolor* (Creutzer, 1799), v následujících sbírkách byli determinovány následující exempláře druhu *Attagenus pantherinus* (Ahrens, 1814).

Sbírka autora: „Bohemia“, 1 ex.; „Moravia“, 1 ex. (oba kusy bez bližších údajů); Moravia bor., Šumperk (6067), 1966, bez jména sběratele, 1 ex.

Národní Museum Praha: Mukačevo [Ukrajina] 7.VI.1928, A. Vávra lgt., 1 ex., na poraněném stromu;

Muzeum východních Čech, Hradec Králové: Bohemia bor., Pokratice (5450), 9.V.1983, V. Kliešť lgt., L. Daněk det. 1986, 1 ex., J. Háva revid.

V následujících muzeálních sbírkách tento druh zjištěn nebyl: Moravské Muzeum Brno; Vlastivědné Muzeum Olomouc; Ostravské Muzeum; Opavské Muzeum; Západočeské Muzeum, Plzeň; Regionální Muzeum Kolín; Oblastní Muzeum Brandýs Nad Labem.

Obr.2. Rozšíření *Attagenus pantherinus* (Ahrens, 1814) v České republice.
 Fig. 2. Distribution of the *Attagenus pantherinus* (Ahrens, 1814) in the Czech Republic.

ZÁVĚR

Závěrem lze říci, že se jedná o velmi vzácný druh nejen naší fauny, ale i fauny střední Evropy, s velmi specifickým larválním vývojem. Je pravděpodobné, že na území České republiky je tento druh již vymizelý, poslední známý nález tohoto druhu pochází z roku 1983. Lze však vzhledem k vývoji a skrytému způsobu života imág předpokládat, že bude opět objeven. V posledních letech je sbírán v relativně větším množství v Německu v Turingenu do nárazových lapačů (Kopetz & Weigel 2003, 2006), jednotlivě je sbírán i v Polsku (Ruta et al. 2005, Milkowski & Ruta 2008). Tento druh je zapsán v Červeném seznamu České republiky, Německa i Polska.

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval všem kolegům jak sběratelům tak kurátorům muzeálních sbírek za spolupráci a poskytnutí údajů. Dále bych rád poděkoval panu Petru Zahradníkovi (Praha) za cenné připomínky k textu.

LITERATURA

- HÁVA J. 2001: Seznam československých brouků (Coleoptera: Dermestidae). [Check-list of Czech and Slovak Beetles (Coleoptera: Dermestidae)]. *Studie a Zprávy Okresního muzea Praha-východ*, 14: 75-79. (in Czech, English abstract)
- HÁVA J. 2005a: Dermestidae, p. 479. In: FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Red list of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates. *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR*, Praha, 760 pp.
- HÁVA J. 2005b: Dva druhy chráněných kožojedovitých brouků. [Two protected species of dermestid beetles]. *Ochrana Přírody*, 60: 11. (in Czech)
- JAVOREK V. 1947: 28. čeleď: Dermestidae pp. 360-366. In: Klíč k určování brouků ČSR. Olomouc: R. Promberger, 956 pp. (in Czech).

- KALÍK V. 1946a: Příspěvek k poznání Československých kožojedů (Dermestidae). [Notice a la connaissance des Dermestides en Tchecoslovaquie.]. *Folia Entomologica*, Brno, 9: 73-77 (in Czech, French abstr.).
- KALÍK V. 1986b: Faunistic records from Czechoslovakia. Coleoptera: Dermestidae. *Acta Entomologica Bohemoslovaca*, 83: 155-156.
- KALÍK V. 1993: Dermestidae, pp. 84-85. In: JELÍNEK J. (ed.): Check-list of Czechoslovak insects 4 (Coleoptera). Seznam československých brouků. *Folia Heyrovskyana*, Supplementum, 1: 3-172 (in English and Czech).
- KLAPÁLEK F. 1903: *Atlas brouků střeoevropských. Část první*. Praha: I. L. Kober, 462 pp. (in Czech).
- KLIMENT J. 1899: *Čeští Brouci*. Německý Brod: J. Kliment, xvi + 811 pp. + 46 pls (in Czech).
- KOPETZ A. & WEIGEL A. 2003: Bemerkenswerte Käferfunde in Thüringen aus den Jahren 2000 bis 2003 und Ergänzungen aus den Vorjahren (Insecta, Coleoptera). *Thüringer Faunistische Abhandlungen*, 9: 149-168.
- KOPETZ A. & WEIGEL A. 2006: Bemerkenswerte Käferfunde in Thüringen aus den Jahren 2004 bis 2006 und Ergänzungen aus den Vorjahren (Insecta, Coleoptera). *Thüringer Faunistische Abhandlungen*, 11: 97-122.
- LOKAJ E. 1870: Seznam brouků českých. Archiv pro Přírodnické Proskoumání Čech Vydávané od Obou Komitétů pro Výzkum Zemský, 1: 7-77. (in Czech).
- MILKOWSKI M. & RUTA R. 2008: Skórnikowate (Coleoptera: Dermestidae) okolic Rądomia. *Wiadomości Entomologiczne*, 27: 9-15.
- MROCZKOWSKI M. 1975: *Dermestidae, Skornikowate (Insecta: Coleoptera)*. *Fauna Polski. Tom 4*. Polska Akademia Nauk, Instytut Zoologii Warszawa, 162 pp.
- MROCZKOWSKI M. 1989: Dermestidae pp. 124-132. In: KOCH K. (ed.): *Die Käfer Mitteleuropas, Ökologie, Band 2*. Krefeld: Goecke & Evers, 382 pp.
- ROUBAL J. 1936: *Katalog coleopter (brouků) Slovenska a Podkarpatské Rusi na základě bionomického a zoogeografického a spolu systematického doplněk Ganglbauerových "Die Käfer von Mitteleuropa" a Reitterovy "Fauna Germanica". Díl II*. Slovanský ústav v Nakladatelství Orbis, Bratislava, 434 pp.
- RUTA R., KONWERSKI S., KRÓLIK R., LASOŃ A. & MILKOWSKI M. 2005: New records of dermestid beetles (Coleoptera: Dermestidae) in Poland. Part 1. Dermestinae, Trinodinae and Attageninae. *Wiadomości Entomologiczne*, 24: 213-218.

CONCLUSION

In conclusion, it is a very rare species, not only of our fauna, but also fauna of Central Europe, with a very specific larval development. It is quite likely that the Czech Republic this type have disappeared, the last known finding of this kind dates from 1983 but it can be assumed due to the development of a hidden life image, it will again be discovered. In recent years, is collected in relatively large quantities in Germany: Turingen crash traps (Kopetz & Weigel 2003, 2006), is collected separately in Poland (Ruta et al. 2005 Milkowski & Ruta 2008). This species is registered in the Red List of Czech Republic, Germany and Poland.